

هزری کربن

اسلام در سرزمین ایران

مجله اول

چشم‌اندازهای معنوی و فلسفی

سیح دوامده امامی

ترجمه رضا کوکمن

ویراستار: زینب پودیه آقایی

تهران، ۱۳۹۴

سرشناسه	: کوربن، هانری، ۱۹۰۳ - ۱۹۷۸ م.
عنوان و نام پدیدآور	: Corbin, Henry اسلام در سرزمین ایران: چشم‌اندازهای معنوی و فلسفی / مولف هانری کوربن؛ ترجمه رضا کوهکن.
مشخصات نشر	: تهران: موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۹۴ -
مشخصات ظاهری	: ۶۳۲ ص.
شابک	: 978-600-7009-42-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: En Islam iranien: aspects spirituels et philosophiques, ۱۹۷۱.
مندرجات	: ج. ۱. تشیع دوازده امامی
موضوع	: اسلام -- ایران
موضوع	: فلسفه -- ایران
شناسه افزوده	: کوهکن، رضا، ۱۳۵۳ -، مترجم
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۴ الف ۵۹۴ ی ۱۵/۴ BP
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۱۶۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۹۰۷۱۰۰۰

اسلام در سرزمین ایران
مجلد اول
(چشم‌اندازهای معنوی و فلسفی)
تشیع دوازده امامی
هانری کوربن
ترجمه: رضا کوهکن
ویراستار: زینب پودینه آقایی
ناشر: موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران
تیراژ: ۵۰۰ نسخه
نوبت چاپ اول: ۱۳۹۴
چاپ و صحافی: سپهر
قیمت: ۳۲۰۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، خیابان نوفل لوشاتو، خیابان شهید آراکلیان، شماره ۴
تلفن: ۶۶۴۰۵۴۴۵، نمابر: ۶۶۹۵۳۳۴۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۰۹-۴۲-۰ ISBN: 978-600-7009-42-0

www.iriip.ir

۹	سخنی و سپاسی
۱۳	Islam iranien
۳۵	شیعه، شعاع شمس امام
۶۳	پیشگفتار مؤلف
۸۷	چکیده دفتر اول

بخش اول: شیعه و ایران

۹۳	فصل اول: دشواری های تحقیق
۱۰۳	فصل دوم: عالمی معنوی که باید درک کرد
۱۱۳	فصل سوم: در باب برخی پیش داوری ها در قیاس تشیع
۱۲۵	فصل چهارم: معضلاتی که باید به اتفاق هم بر آن احاطه کنیم

بخش دوم: مفهوم تشیع دوازده امامی

۱۴۹	فصل اول: عقیده بنیادی امام محوری
۱۵۵	فصل دوم: حکمت نبوی و دین ولایی
۱۶۹	فصل سوم: مجموعه تام دوازده امام
۱۹۷	فصل چهارم: پارادوکس های فراروی اسماعیلیه و امامیه

بخش سوم: جهاد معنوی تشیع

۲۱۵	فصل اول: وضعیت شیعیان اهل معنا
۲۲۷	فصل دوم: امانت الهی انسان
۲۴۹	فصل سوم: گفتگوهای امام اول با کمیل بن زیاد

- فصل چهارم: سلسله‌های معنوی غیبی ۲۶۱
فصل پنجم: مابازاء جهاد معنوی تشیع و روزآمدی آن ۲۷۳

بخش چهارم: پدیدار کتاب آسمانی

- فصل اول: کتاب آسمانی و تأویل ۲۸۵
فصل دوم: فضاها و چشم‌اندازهای تأویل ۲۹۱
فصل سوم: وجدان تاریخی و وجدان عرفانی ۳۰۹
فصل چهارم: تاریخی ساختن یا درونی ساختن ۳۲۱
فصل پنجم: فهم و تفسیر معنوی و اشکال زمانمندی مطابق نظر سمنانی و قاضی سعید نمی ۳۴۵

بخش پنجم: باطن‌گرایی و تأویل

- فصل اول: سرائقه و مراتب چهارگانه باطن ۳۶۱
فصل دوم: تنزلات کتاب آسمانی ۳۷۷
فصل سوم: تأویل قرآن ۳۹۳

بخش ششم: نبوت و امامت

- فصل اول: ضرورت پیامبران و امامان ۴۰۵
فصل دوم: طبقات پیامبران و ولایت ۴۲۵
فصل سوم: میراث نبوی و امامت ۴۴۵
فصل چهارم: علم به ارث‌رسیده از پیامبران ۴۵۹
فصل پنجم: دایره نبوت و دایره ولایت ۴۷۱

بخش هفتم: معنای امام برای معنویت تشیعی

- فصل اول: تشیع به منزله دین ولایت، راهبر به معرفت نفس ۴۹۱
فصل دوم: امام به مثابه هادی و قطب ۵۱۵
فصل سوم: امام به منزله اعراف ۵۲۵
فصل چهارم: امام به مثابه شهید خدا و شاهد ۵۳۹
واژه‌نامه لاتینی - فارسی ۵۵۱
واژه‌نامه فارسی - لاتینی ۵۶۹
نمایه جامع ۵۸۹

سخنی و سپاسی

مایه خوشنویسی است که بدین طریق یکی از بهترین تحقیقات غربیان در باب تشیع، و بلکه بهترین آنها، با ترجمه از زبان اصلی، در دسترس مخاطبان فارسی زبان قرار می‌گیرد. ما امید داریم که این ترجمه، که با دغدغه دقت و وفاداری به متن و مقصود نباشد، و نیز گویایی در زبان مقصد به انجام رسیده است، بتواند تصویری روشن در حاکمات مقدورات معرفتی و روشی - از دیدگاه کربن در باب تشیع دوازده امامی در اختیار مخاطبان قرار دهد.

هر کس که تبیینی از یک مذهب عرضه می‌کند، باز-نمودی از حقیقت را می‌نمایاند؛ و به هر میزان که خود به حقیقت باور داشته باشد و بدان نزدیک باشد، تبیین وی واقعی‌تر خواهد بود. کربن به این تشیع حقیقی است، باور دارد. و حقیقتی که در اینجا مطرح است جامع و درگیر با ظاهر و باطن است و با نجات انسان و رستگاری وی مرتبط است؛ انسانی که با مرگ تمام نمی‌شود بلکه از نشئه‌ای به نشئه‌ای دیگر منتقل می‌شود. به این ترتیب است که کربن تشیع را در بطن مطالعات تطبیقی با انواع گنوس/عرفان، و از جمله گرایش‌های عرفانی یهودی و مسیحی، می‌نشانند؛ و در این میان به علو تشیع اعتقاد دارد. خواننده، خود، با مطالعه این کتاب به وجوه مختلف این امر پی خواهد برد.

نوشته کربن در کلیت خویش اساساً هم گویاست و هم منسجم؛ و نیز بخشی از آن بخشی دیگر را شرح می‌کند. بر این اساس، به ندرت توضیحی به متن افزوده‌ایم. در مواردی معدود، لازم دانسته‌ایم که اصطلاحی غریب را، که عموماً مربوط به حوزه‌های دیگر غیر از تشیع بوده است، در زیرنویس توضیح

دهیم. و در مواردی نادر نیز کلمه یا کلماتی جهت وضوح بیشتر در بطن متن افزوده‌ایم. در هر حال، افزوده‌های نادر ما از متن اصلی، متمایز و داخل [...] آمده است.

نقد (و البته شرح) اندیشه هانری کربن وادی دیگری است که اگر چه ضروری است، ولكن تعجیل در آن پسندیده نیست. وانگهی، مقدمه ضروری نقد، شناخت یک اندیشه به درستی و از راه مناسب است. از آنجا که بهترین معرف کربن، آثار وی است، عرضه مناسب ترجمه آثار به شناخت بهتر وی در ایران یاری خواهد رساند. ما امیدواریم که نقشی هر چند اندک در این مسیر ایفا کرده باشیم. در آثار مورد، شماره آیات قرآنی مذکور توسط کربن با شماره آیات قرآنی که هم‌کنون در ایران متداول است (قرآن مدوّن چاپ مصر) نمی‌خواند؛ کربن، خود، به آن را ذکر کرده است (نک: ص. ۱۷۶، یادداشت ۱). ما شماره تمام آیات مذکور در این مجلد را با شماره‌گذاری چاپی که اکنون در ایران فراگیر است تطبیق داده‌ایم و به آن تبدیل کرده‌ایم.

از آنجا که کربن، به عنوان یک فیلسوف و اندیشمند، در ترجمه فرانسوی آیات قرآن، هیچ یک از ترجمه‌های فرانسوی موجود در عصر خویش را معیار قرار نداده، و رأساً آن آیات را ترجمه کرده است، ضروری است در ترجمه فارسی نیز همین روش به کار گرفته شود. بدین روی، چون ترجمه‌های وی، فنی و واجد دقتی است که گاه در هیچ یک از ترجمه‌های متعدد قرآن نظیری برای آن نمی‌توان یافت، ما ترجمه‌های وی را مستقیماً به فارسی برگردانده‌ایم. وانگهی، همین رویه را در ترجمه‌های وی از احادیث و ادعیه پس گرفته‌ایم. در کل این موارد، عموماً به نقل عبارت عربی آیه، حدیث یا دعا پرداخته‌ایم و سپس ترجمه فارسی آن را با توجه به ترجمه فرانسوی آن آورده‌ایم.

در ترجمه فارسی این مجلد، در مواردی معدود، بالضروره، نشانه‌های (ص)، «ع» و «س» را به تناسب، در جهت تکریم پیامبر، امامان شیعی، دخت رسول و ...، بعد از نام آنان افزوده‌ایم، در حالی که در متن فرانسوی (که چون یک پژوهش دانشگاهی غربی و نه یک کار تبلیغی است) چنین نشانه‌هایی موجود نبوده است. وانگهی نشان «م» در عبارتی نظیر «گمیستوس پلتون (م)» بین

۱۳۵۰ و ۱۳۶۴)، نشان اختصاری سال مرگ است.

شاهد نوعی اقبال به آثار این اندیشمند حکمت‌پژوه و شیعه‌پژوه در ایران هستیم. طرح ترجمه فارسی این اثر عظیم چهار جلدی با عنوان *En Islam iranien* از همان بدو تألیف آن (۱۳۵۰/۱۹۷۱) مد نظر محققان ایرانی قرار گرفت. با این حال تقدیر چنان بود که درست چهل سال پس از تألیف آن، در سال ۱۳۹۰، ترجمه فارسی مجلد دوم آن را به چاپ برسانیم. و اینکه که مجلد اول آن آماده طبع است و نسخه‌های مجلد دوم نیز از مدت‌ها قبل در بازار کتاب نایاب شده است، این دو مجلد را در یک مجموعه به چاپ می‌رسانیم. در ادامه این کار، مجلد سوم این اثر را نیز در دست ترجمه داریم که به فضل الهی، متعاقباً به چاپ خواهد رسید.

همکار گرامی، دکتر حمود یوسف ثانی، کل متن را بازخوانی نمودند و تصحیحاتی گرانبها پیشنهاد کردند که در بهبود اثر بسیار مؤثر بود. همکار بزرگوار، دکتر بابک عالیخانی، نیسی از ترجمه را بازخوانی کرده‌اند و نکات ارزشمندی گوشزد نموده‌اند. که البته سپاس را از این دو استاد گرانقدر داریم. همچنین سپاس بسیار داریم از دوستان ارجمند، فرزاد فرشید و عبدالله یوسفی که متن را با دقت تمام خواندند و اصلاحاتی گرانبه‌ای پیشنهاد دادند. با این حال، مسئولیت خطاهایی که در متن درگلیده و احیاناً محققان در آن باقی مانده است، به یقین بر عهده مترجم، می‌باشد. و سرانجام از سرکار خانم معصومه قاسمی، که به نحو احسن کار صفحه‌بندی این اثر را به انجام رساندند بسیار تشکر می‌کنیم.

آغاز ترجمه مجلد اول، که هم‌اکنون به چاپ سپرده می‌شود، مرهون ترغیب و تشویق استاذ دکتر غلامرضا اعوانی، رئیس وقت مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران است، و البته پایان این کار در زمان ریاست حجة الاسلام دکتر عبدالحسین خسروپناه محقق گشت. از هر دوی این بزرگواران و نیز از خانم دکتر شهین اعوانی، معاون پژوهشی مؤسسه، کمال سپاس را داریم.

پذیرای آراء سازنده خوانندگان دانشمند و نقاد هستیم. باشد که با اکسیر نقد، این سیم زر شود.